

Farkas Ferenc

CSÍKSZEREDA – JÁSZBERÉNY

(Egy távoktatási akció néhány tanulsága)

Multidézés

Több mint ötven éve...1952. augusztus utolsó vagy szeptember első napja. Szeged, Sztálin körút 2. Egyetemi diákokthoz. Az ország legkülönbözőbb szögletéből összeverődött elsőéves bölcsészek. Egyszakos magyarosok. A második vagy harmadik beszélgetés után azt feszegetik, hol lenne igazán kihívás, tartalmas, valódi funkciót jelentő dolog magyart, de elsősorban magyar irodalmat tanítani. Számos ötlet felvetése és megvitatása után valaki egyetlen szóval vélekedett: Erdélyben. Ezzel a vita véget is ért úgy, hogy talán senki sem fejtegette, miért, de mindenki sejtett, érzett valamit a szó igazságából, hiszen küldetéstudattal választottuk hivatásul a tanári pályát. Úgy véltük, magyar mivoltunk lényege ebben ölthet testet, s belül vállaltuk mindazt, amit akkor szinte nem is sejthettünk, de látenszen élt bennünk.

A kezdet és az oktatás megszervezése

Több mint negyven év múltán...1993. október közepe. Egy kis tanári csapat nem igazán üzembiztos, öreg mikrobuzson Csíkszeredába indult azzal a feltett szándékkal, hogy a Székelyföld mintegy félszáz képzés nélkül működő pedagógusát *távoktatás* keretében diplomához segítse. Az volt a terv, hogy a már működő pedagógusok hétfélegesen csíkszeredai középiskolai tanárok közreműködésével intenzív munkát végezzenek annak érdekében, hogy a nagyjából havonta megjelenő jászberényi főiskolai oktatók közreműködésével a felsőfokú tanítói diplomát megszerezhessék. Így volt remélhető, hogy a már dolgozó tanítók rangosabb munkát végezhesse azokban a javarészt kis székely falvakban, ahová sorsuk szólította őket.

A Gödöllői Agrártudományi Egyetem már egy évvel korábban tevékenykedett itt azzal a céllal, hogy az agrártudomány terminológiáját közvetítse magyar nyelven, illetve a szakágazat legfrissebb eredményeit is eljuttassa Székelyföldre, Csíkszeredába, de esetleg egyéb helyekre is. "*A PRO AGRICULTURA HUNGARIAE és a PRO AGRICULTURA HARGITAE alapítvány képviselői keresték meg a Jászberényi Tanítóképző Főiskolát azzal a javaslattal, hogy a GATE csíkszeredai központú bázisára építve a két említett alapítvány finanszírozásában végezzen tanítóképzést. Főiskolánk a megtisztelő ajánlatot örömmel vette, s a képzést már az 1993-94. tanévben megkezdhetőnek látja...*" - olvashatjuk a Konceptió-tervezet a Jászberényi Tanítóképző Főiskola csíkszeredai központú távoktatásáról című megállapodásban, amelyet Notheisz János főigazgató-helyettes jegyzett. Ezt követően a gödöllői részleggel jártak Csíkszeredába főiskolánk oktatói is, és ez számos emberi és szakmai tapasztalat szerzésére nyújtott alkalmat.

Főiskolánk ezzel a lépéssel immár másodszor teremtett kapcsolatot meghatározott céllal nem anyaországi közegben. Korábban az idegen nyelvet oktatók kerestek növendékeinknek nyelvgyakorló terepet Ausztriában, illetve Németországban. Mind a linzi, mind pedig a vechtai kapcsolat gyümölcsöző, sok szempontból hasznos volt. Angers és Buffalo ugyancsak a nyitás fontos mozzanatai. Bizonyos, hogy ezek a mozzanatok mind hitelesebbé és teljesebbé tették a Jászberényben folyó felsőoktatási tevékenységet. Megannyi színfolt jelent meg nálunk, amikor a német, a francia egyetemisták látták életünket, érdeklődtek kultúránk iránt. Növendékeink egy része hosszabb-rövidebb időt tölthetett Vechtában, illetve több oktatónk láthatta, milyen az élet és az oktatás Buffalóban.

Bizonyos értelemben erre épült az újabb és lényegesen intenzívebb vállalkozás, hiszen 1994-ben nemcsak a hároméves, hanem a négyéves, ének-zene és rajz szakkollégiumra épülő képzésről született megállapodás a Jászberényi Tanítóképző Főiskola, a gödöllői Agrártudományi Egyetem, valamint a Soros Alapítvány támogatásával, továbbá a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége részvételével. A megállapodást Csíkszeredában a Pedagógusok Házában írták alá 1994. szeptember 23-án, és ezt követően ez az évfolyam is megkezdte munkáját. Immár két évfolyamot kellett gondoznia a nem túl nagy létszámú jászberényi főiskola oktatói karának.

Az oktatás Csíkszeredában a Tanítók Házában folyt, és a képzés természetes része lett az ottani általános iskolák sora, amelyekben természetesen a gyakorlati képzés folyt szinte az első pillanattól. Ez azért vált elkerülhetetlenné, mert a főiskolánkon folyó gyakorlati képzés számos új és folyton megújuló ismerettel, tendenciával bővült. Ennek következtében hívta meg főiskolánk gyakorlóiskolája a csíkszeredai leendő szakvezetőket, hogy a képzés legfőbb faktorait, elemeit megismerhessék.

A kinti konzulensek a csíkszeredai középiskolák tanári karából kerültek ki. Egy ideig Túrós Endre révén a caíkszeredai antropológiai kutatás vezető munkatársa is bekapcsolódott a kint is, itthon is újszerű képzés, tevékenység folyamatába. A képzés szeredai gazdái folyamatosan közreműködtek az újszerű tevékenység sikere érdekében. Az oktatókat munkatársként és barátként fogadták, és mindent megtettek annak érdekében, hogy sikerrel, eredményesen munkálkodhassanak a közös cél megvalósítása érdekében. A szakkollégiumok jelentősen megemelkedett óraszama több kinti és jászberényi szakember bevonását tette szükségessé, és a szak-, illetve szakjellegű képzés huzamosabb, akár nyári kinntartózkodást is megkívánt tőlük.

Hallgatóink (1993-1996)

A születési helyeket osztályozva megállapítható, hogy az első évfolyam hallgatóinak nagyobb hányadát Csík küldte (26), a Gyimesekből jött 16 hallgató, és valamivel kevesebb (12) Gyergyószentmiklós környékéről. De akad köztük brassói, lugosi, szováta stb. születésű is. A szülőföld, a szülőhely tartott rájuk igényt. Ők tudták és

tudják ennek a tájnak, az itt élő embereknek a rezdüléseit, igényét, örömét és bánatát. Mélyen meg is élük, és szubjektíve közvetítik mindazt, amit e táj és nép általuk és bennük képvisel. A jelentkezettek csaknem 40 százaléka csikszeredai születésű, csaknem 20 százalék Gyergyószentmiklóson és környékén látta meg a napvilágot, a Gyimesekből pedig bő 15 százalékuk származik. A nők aránya 90, a férfiaké 10 százalék.

A másik évfolyam (1995-1999) hallgatóinak megoszlása hasonló ehhez. Ez esetben a Csikban született hallgatók teszik a többséget, arányuk meghaladja a 40 százalékot. Gyergyószentmiklós és Székelykeresztúr nyolc-nyolc százalékot ért el, Zetelakáról pedig a hallgatók mintegy tíz százaléka érkezett. A származási és a munkahely nagyjából egybeesett, és ez a tanítói munkaerőigény tükréül is felfogható.

Életkori megoszlás tekintetében az első évfolyam nyolc hallgatója az ötvenes években született (1954 és 1959 között), tehát amikor hallgatónk lett, már túl volt a harmincadik életévén. A négy legidősebb pedig csaknem negyvenéves volt. 1960 és 1970 között született 14. Ők is régebben dolgoztak az oktatásügyben. A legfiatalabb hányadot az 1971-1974 között születettek jelentették: 1971-ben 7, 1972-ben 8, 1973-ban 9, 1974-ben 7 hallgató látta meg a napvilágot.

Ez a harmincegy hallgató tette ki a beíratkozottak jelentős hányadát, mintegy hatvan százalékát. Az új képzésforma célja egyrészt tehát a korábban megszerzett ismeretek, tapasztalatok gazdagítása, bővítése, felfrissítése Székelyföld iskoláiban, másrészt viszont új módszertani, tantárgypedagógiai ismeretekkel és kultúrával bíró tanítókat igyekeztünk képezni és a kint élő magyarság rendelkezésére bocsátani úgy, hogy a három, illetve négy év során félévenként néhány napot Jászberényben tölthettek, ott, ahol a mind eredményesebb oktatói-hallgatói munka kibontakozott, és konzekvenciái megmutatkoztak.

A második évfolyam új céllal verbuválódott, hiszen a két szakkollégium (énekzene, illetve rajz) új feladatok megoldására tette képessé azt a harminchárom növendéket, akik diplomával a kezükben állhattak növendékeik elé 1999-ben. Az ő életkori megoszlásuk is mutat az előző évfolyaméhoz hasonló vonásokat, bár érzékelhető változásokat is tükröz. Egyetlen olyan hallgató van köztük, aki 1959-ben született, a hatvanas években születettek száma tizenhárom, a többiek pedig, csaknem hatvan százalékuk a hetvenes években született. Jóval fiatalabb tehát a hallgatói átlag, ez összefüggésben lehet a szakkollégiumi képzéssel, s talán azzal is, hogy felvételi vizsgát kellett tenniük. A nők 85, a férfiak 15 százalékot tesznek is, s ez is kedvezőbb valamivel, mint az első évfolyam összetétele.

A képzés újszerűsége

A székelyföldi ember beállítottsága akkor is eltér az anyaországiakétól, ha olyan népcsoportból van, amely ugyancsak szabad, azaz önálló életvitelt mondhat magáénak, mint a jáász, és kiváltságait, életének egykor fontos faktorát ma is számon tartja, sőt magáénak tudja. A székely ember nyitottabb, kedvesebb, mint a jáások átlaga. Ez egyrészt azzal lehet összefüggésben, hogy a természeti viszonyok

jelentékeny mértékben mások, mint az Alföldön. A „nagy idő” számukra valódi fenyegetést jelenthetett és jelent ma is. (A Hargitán óriási mennyiségű és remek minőségű fenyőt „irtott ki” egy szélvihar. Alföldi emberként mélységesen megdöbbenve láttam, hogy itt nem alföldi szél fúj, hanem valami számomra szinte elképzelhetetlen öserő működött, mert húsz-harminc méteres fenyőket tört derékba, vagy csavart ki tövestől. Nem könnyen „tértünk magunkhoz” a látottak után.) De a történelmi vihar is megfontolásra készíthette az e tájon élt és élő embert. A párizsi békék ugyanis új és új megpróbáltatásnak tették ki eleiket, és teszik ki naponta a ma élő generációkat is. Ebben a közegben megőrizni a magyarságtudatot egyáltalán nem lehetett és nem lehet könnyű, hiszen a modus vivendi megtalálása több olyan mozzanat beépítését és érvényesítését is jelenti, amellyel nekünk, anyaországiaknak nem kell számolnunk. Ebből fakad, hogy a székelyföldi hallgató akkor is megvallja a tájhoz, a szülőföldhöz való ragaszkodását, amikor a műfaj nem feltétlenül igényli. Még záródolgozatukban is hűek akarnak maradni szülőföldjükhöz, és meg akarják fogalmazni kötődésük, odatartozásuk különleges fokát. Major Hajnalka: A székelyvarsági zsindegyházak szakszövege (Varság) (1999) című szakedolgozatában így vall „Miért választottam ezt a témát?... ha arra gondolok, hogy Székelyvasság szülőfalum, ahol nagymamám, testvéreim ma is élnek, elpárasodik a szemem, s ezért attól félek, hogy amit látok, azt inkább a szívemmel, mint szememmel érzem.” De néhány sorral lejjebb újra ezt folytatja: „Én magam is számtalanszor jártam azokat a hegyeket, erdőket, hatalmas tisztásokat..., ahonnan nem egy alkalommal hatalmas sötét árnyék lépett elő, a havasok királya, a medve... E dolgozat megírásával szülőfalumnak is szeretnék szolgálni...” A vallomás, okkal hiszem, mélyről jövő, hiteles.

Nem csoda hát, ha újszülött hallgatóink újszerűnek, az eddigiekkel csak részben összemérhetőnek találták életüknek azokat az elemeit, amelyek a távoktatással összefüggtek. Baliga András rövid önéletrajzában a következőképp fogalmazta meg: “1993 szeptemberében hirtelen “kitágult” a világ, s az addigi hegytől-hegyig láthatárba egy tucat - vagy sokkal több - szokatlan, új, ismeretlen fogalom, kép, cselekmény is “beleúszott”, (Jászkürt, 1994. július 9. 8. p.)

Nyitottak, vallomáskészek, egyenesek, szeretetre vágyók, ragaszkodók voltak s maradtak a közös munka befejezése után is. Úgy gondolom, érezték és értékelték a segítőkészséget, amely főiskolánk vezetőit és oktatóit egyaránt jellemezte. Bevezettek bennünket sajátos világukba, megismertettek bennünket életformájukkal, gondolkodás módjukkal minden konzultáció és vizsga során Szeredában is, Jászberényben is. Jó volt a közegük, a szellemük, bár természetesen közöttük is találhattunk olyanokat, akik a könnyebb ellenállás felé sodródtak, és olykor kitértek a közvetlen cselekvés elől.

A tanórákon kívül

Nemcsak a tanórák voltak a képzés, az ismeretszerzés színterei, hanem számos foglalkozási mód egészítette ki a megismerési folyamatot. Természetesen kerestük

és keresték a kapcsolatot mindazok, akiknek a távoktatáshoz közük volt tevőlegesen vagy a személyes érintettség révén. Meghívtak bennünket szakjellegű rendezvényekre akár a Márton Áronról elnevezett gimnáziumról, akár képzőművészeti jellegű rendezvényekről volt szó. Szívesen mentünk, hiszen számos olyan élményben lehetett részünk, amelyet itthon hiába kerestünk volna. A képzésben részvő szeredai kollégák bevezettek az ottani életbe, és számos tapasztalattal lehettünk gazdagabbak. Csíkszereda érdekes, színes város, de hamarosan megismerhettük a környéket, a közelebbit és a távolabbit is. A nyári továbbképzéseknek hamarosan részesei, szemlélői, illetve előadói lettünk, és megismerhettük azokat a kollégáinkat, akik rendkívül kemény munkával a szőrványvidéken dolgoztak és dolgoznak mind a mai napig.

A szakkollégiumi képzés nagyon megerősítette, felfrissítette a teljes képzési folyamatot. Az ének-zene, illetve a rajz nemcsak az óraszám tekintetében tett szükségessé fokozott együttlétet a hallgatókkal, hanem a számos gyakorlati óra egyre aktivizáló munkafolyamatot kívánt meg növendéktől és tanártól egyaránt.

Ebből következett, hogy nem csupán a szorosan vett képzési időben, hanem évi rendszerességgel a szünidőben is összejöttek a hallgatók a konzulensekkel és a jászberényi tanárokkal, és a szorosan vett gyakorlati teendőket nyári táborban látták el. Mind az ének-zene, mind pedig a rajz szakkollégium esetében hasznosnak bizonyuló munkaforma volt az. Három-három alkalommal töltöttek együtt egy-egy hetet a hallgatók tanáraikkal, és valamennyi igen gyümölcsöző együttlétnek bizonyult. Egyrészt csakugyan elsajátíthatták azokat az elméleti és gyakorlati ismereteket, amelyek a munka célszerű végzéséhez elengedhetetlenül szükségesek voltak, másrészt olyan bensőséges, már-már baráti kapcsolat alakult ki tanár és diák között, amely egyáltalán nem szűnt meg a diploma kézhezvételével, hanem mind a mai napig tart. Nem egy olyan kollégánk van, aki azóta is Erdélyben tölti nyári szabadságának egy részét, és egykori tanítványai minden alkalommal vele, velük töltenek órákat, olykor napokat. Egy-egy alkalommal a csíkszeredaiak Jászberényben is bemutatták felkészültségüket, de a jászberényi zenekar is felléphetett Csíkszeredában. Nyilvánvaló tehát, hogy a távoktatásnak ez az ága kölcsönösen megtermékenyíthette egymást.

A rajz szakkollégiumot vezető művésztanárok kapcsolata is intenzív volt. Csíkszeredában a jászberényi művésztanárok alkotásaiból rendeztek kiállítást - több ízben is -, az erdélyi kollégák munkáit pedig a jászberényi érdeklődők vehették szemügyre. A hallgatók munkái ugyancsak megtették ezt az utat. A nyári művésztáborok pedig igazán fontosak és gyümölcsözőek voltak, és ennek következtében a két magyar világ művészi vetületének is tanúi lehettünk. (Az erdélyi kollégák és tanítványok egy-egy munkája kellemes emlék mind a mai napig, és remélhetően még sokáig az lesz.)

A névgyűjtő tábor is jellegzetes színfoltja volt a távoktatásnak. A tábor színhelye

Gyergyószárhegy volt, és a névtani témájú szakdolgozatot választók az egyik hallgatótársuk családi házában leltek átmeneti otthonra, és ugyanitt kaptak ellátást is. Többen naponta jártak ide, és megbeszéltük a névgyűjtés elméleti és gyakorlati problémáit, és természetesen próbagyűjtést is végeztünk. Az anyaországi gyűjtési útmutatót és gyűjtőlapokat használtuk. Segítségünkre volt ebben a munkában a kolozsvári egyetem egyik nyelvésze és névtanosa, Csomortáni Magdolna is, de volt alkalmam szót váltani Muradin László professzor úrral is. Szerencsénkre az akkori magyaros konzulens szintén névtanos szakdolgozatot írt a kolozsvári egyetemen, s így a hazai és az erdélyi szempontok - lényeges különbség természetesen nincs - szerencsésen ötvöződhettek. Az ötven végzősből tizennyolc választott földrajzi vagy személyneves feladatot (1999-ben újabb három).

– Újra szem- és fültanúja lehettem annak, ahogy ez erdélyi magyar diákok valahogyan összenőttek a tájjal, és egy kicsit másként élik meg azt, mint az anyaországiak. Mindent meg akartak mutatni, és nem nyugodtak addig, amíg ez nem sikerülhetett.

– Az adatközlők egyik nagyon fontos típusát jelentették a papok és a lelkészek. Őket hallgatva az lepett meg, hogy szinte valószínűtlenül sokat tudnak - akadt egy kivétel is - arról a településről, amelynek lakóit lélekben gondozták. Nagyon szívesen adtak felvilágosítást, és kis csapatunkat vendégként fogadták. (Az unitárius lelkész is.) Számomra külön élmény és öröm volt az erdélyiek beszédét hallgatni. Csak egyetlen példa, és azonnal nyilvánvaló, hogy egyszeri és megismételhetetlen ízei vannak ennek a beszédnek. Egy picit más a dallama, de olykor meglepően távoli idők üzenetét is elénk tárja: Egyszer a feleségem elhagyta a táskáját, mire az egyik kedves kislány imígyen segített: Bent tetszett volt hagyni a tanteremben!

– Gyergyószárhegyen ugyanúgy üdvözölték egymást a parasztemberek, mint a Jászságban: - Adjon Isten jó reggelt! - Csakugyan így köszönt vissza egy kalapos atyafi, amikor az első (reggeli) sétán ráköszöntem. Nem véletlenül beszéltünk egyszer egy nyári akadémiai tanácskozás szünetében arról, hogy egyetlen magyar szakos hallgatónak sem szabadna itthon sem magyar irodalmat és nyelvészetet tanítani, aki nem fordult meg erdélyi vagy egyéb külföldi magyarok lakta területen, hiszen igazán vagy jórészt csak akkor lehet megérteni ezeknek az embereknek a lelkületét, törekvéseit, ha közelükben, közegükben tölthetünk el valamennyi időt úgy, hogy elképzeléseket egyeztethetünk egymással.

A gyűjtés és feldolgozás névtani hozadéka igen jelentős volt, és ezt a Magyar Néprajzi Múzeum is elismerte, hiszen megjutalmazták a dolgozatkészítők kollektíváját, és a díjat ünnepélyes keretek között vehette át két képviselőjük (egy hallgató és egy felnőtt vezető).

– Magam több írást adhattam közre ezeknek a gyűjteményeknek, szakdolgozatoknak alapján. Az Oráló keresztfa című írásom nem születhetett volna Kilyénfalva földrajzi neveinek gyűjteménye nélkül. Ez a kategória vezetett el Székelykeve és társközségei világába. Nem vethettem volna össze Kilyénfalva és Jászivány földrajzi

neveit stb. Egyáltalán: csakugyan megtermékenyítőleg hatott rám ennek a nyárnak és ennek az időszaknak az emléke.

Aztán ... Majdnem évente tarthattam előadást azoknak az erdélyi kollégáknak, akik a magyar nyelv megőrzésén, építésén fáradoznak. Nincs olyan nyári továbbképzés, amelyen ne vennének részt vagy ne jelennének meg egykori tanítványok emlékeket idézni meg jövőt tervezni.

Akkor kezdődtek főiskolánkon a csángók kutatásával kapcsolatos munkálatok, amelyek meghatározott terv szerint ma is folynak, és a tudományos diákköri munka egyik meghatározó területét jelentik. A kutatás szervezője Antal György főiskolai adjunktus.

A képzés befejeződésének immár fél évtizede. Mégis élő, eleven a kapcsolat számos ágon. Barátságok szövődtek, máig, ma is tartók. Fontosak az összmagyarság szempontjából, hiszen megvannak azok a nyelvi és kulturális kapcsolatok, amelyek népet, nemzetet természetesen jellemeznek.

Ötvenkét év után...

Ma is igaz tehát, amit annak idején ifjúi fejjel álmodtunk, gondoltunk. Erdély valóban a magyar kultúra bölcsője, letéteményese, és mindig is az marad, amíg eszmélő magyarok élnek a Kárpát-medencében..

Szécsi Tünde

JÁSZSÁGI ÉS AMERIKAI PEDAGÓGUSJELÖLTEK A MULTIKULTURALITÁSRÓL

Az utóbbi négy évben magyar és amerikai pedagógusjelöltek egy-egy csoportja villanyposta közbeiktatásával folytatott szakmai tárgyú levelezést. Angol nyelvű leveleikben véleményt cseréltek a kisebbségben levő tanulók oktatásáról, a nyelvtanításról, az eltérő kultúrák kezeléséről és fogadtatásáról. Elemzésem a 2002 tavaszán folyt véleménycsere anyagát összegzi.¹

A nemzetközi program háttere

Az egy országhatáron belül megtalálható több kultúra, több nyelv, a képességek sokszínűsége, és a szociális helyzet különbözősége valamennyi nemzet sajátossága. E jelenségek meglelte ellenére mégis előfordul, hogy bizonyos csoportok lekicsinylően nyilatkoznak, vagy ellenségesen viszonyulnak egy másik csoport tagjaihoz. Mind Magyarországon, mind az Egyesült Államokban a pedagógusok és az oktatást irányító szervezetek felismerték, hogy az iskolának nagy szerepe van abban, hogy olyan környezetet biztosítson a gyerekeknek, amely ezt a sokszínűséget értéként ismeri el. Ennek elérésére az egyik fontos lépés, hogy a pedagógusképzés olyan felkészítést nyújtson, amely során a pedagógusjelöltek elsajátítják azokat az ismereteket, képességeket és készségeket, amelyek szükségesek e sokszínűség befogadására való neveléshez. Az Egyesült Államok legnagyobb felsőoktatási pedagógus akkreditációs testülete (NCATE) megköveteli, hogy a pedagógusképzők hatékonyan készítsék fel a jövő pedagógusait erre a feladatra.

A pedagógusképzés szakirodalmá számtalan megközelítésről számol be a kultúrák közötti kapcsolatok elmélyítésére: egy-két napos intenzív felkészítés, műhelyfoglalkozás (Xu, 2000), önálló főiskolai kurzusok terepgyakorlattal (Mason, 1999), valamint a technika, különösképpen a számítógép és az internet nyújtotta lehetőségek felhasználása (Cifuentes & Shih, 2001). A technika, például email levelezés, segítségével a különböző kultúrákhoz tartozó kollégák véleményt cserélnek, megvitatnak lehetséges megoldásokat, és ezáltal egy személyes, mélyebb értelmezéshez jutnak a kisebbségi, nemzetiségi, nyelvi és társadalmi sokszínűséggel foglalkozó kérdések-

¹ Az akcióban amerikai részről az University at Buffalo, majd a Florida Gulf Coast University, magyar részről pedig a SZIE Jászberényi Főiskolai Karának hallgatói vettek részt. Ezúton is szeretnék köszönetet mondani a SZIE JFK Idegen Nyelvi és Irodalmi Tanszékének, s különösen Furugh Switzernek a program megvalósításához nyújtott segítségéért.